

SLOVENSKI NAROD

Izbaja vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Sneg in dež zaustavila frankovce:

Protiofenziva vladnih čet se nadaljuje

Vladne čete so prodrle že preko Brihuege in zavzele 5 km severno od tod mesto Baldearas — General Franco je poslal vse rezervne čete na pomoč — V pričaku vanju nove ofenzive na Guadalajaro

Pariz, 16. marca. r. Dež in snežni zameti so včeraj definitivno zaustavili ofenzivo italijanskih čet proti Guadalajari. Zadnje tri dni Italijani niso osvojili nobenega novega ozemlja več. Vremenske nepravilnosti pa niso zadržale republikancev, ki so nadaljevali svojo protiofenzivo ter so poleg Brihuege zavzeli tudi še Baldearas, ki leži pet kilometrov severno od Brihuege. Če so točna poročila posebnih dopisnikov francoskih listov, potem je ta neuspeh zelo demoraliziral italijanske čete. V vedno večjem številu prihajajo begunci iz italijanskega tabora na stran republikanskih čet.

S fronte pri Jarami ni zanesljivih poročil. Frankovi trde, da so tu napredovali za štiri kilometre, vladna poročila, izdana sinoči pa trde nasprotno; da so frankovce vrgli nazaj v njihove izhodne postojanke.

Vprašanje je sedaj, ali bodo frankovci in Italijani še nadalje vzdržali, ko se vreme izboljša in si malo odpomorejo od poslednjih naporov. General Miaja doslej ni pokazal posebnih ofenzivnih sposobnosti, izkazal pa se je povsod, kjer je organiziral defenzivo in je dosegel pri obrambi Madrida nepričakovano velike uspehe, ki so izjavili vse načrte frankovcev. Na nobeni izmed treh obrambnih front, ki jih je on organiziral, to je pred Madridom, na Jarami in sedaj pri Guadalajari, obramba ni popustila. Dogodki bodo kmalu pokazali, ali bo tudi še sedaj opravičil svoj sloves obrambnega generala.

Frankovci so poslali včeraj na fronto pri Guadalajari nova ojačenja. Sedaj cenijo skupno število Frankove vojske na tem odseku na 120.000 mož. Poleg divizij redne italijanske in nemške vojske je poslal general Franco na pomoč vse razpoložljive čete španske tujske legije, Marokance in prostovoljce, ki so bili doslej razporejeni v zaledju, da so držali ljudstvo v strahu. Čim se bo vreme popravilo, namerava general Franco pričeti novo ofenzivo.

Španija ni Abesinija

General Miaja je prepričan, da bodo ostali zaman vsi napor frankovcev, četudi jim pomagajo poleg črncev še Italijani in Nemci

PARIZ, 16. marca. r. »Soir« objavlja izjavo, ki jo je dal njegovemu posebnemu dopisniku poveljnik madridskih čet general Miaja. Med drugim je izjavil:

Kljub vsem prizadevanjem italijanske generalštab z nami ni imel sreče. Ofenzivo, ki so jo pričeli pri Guadalajari, smo zadržali. Španija ni Abesinija. Dokler bo pred Madridom živ le še en sam človek, italijanske čete ne bodo prodrle v špansko prestolnico. Italijanski fašizem je mislil, da bo napravil v Španiji enak ... kakor ga je napravil v Abesiniji. Njegovi voditelji pa so pozabili, da obstoja pri nas narod, ki je odločen, da se žrtvuje do zadnjega moža, da odbije napadalca. Povem

vam to in to lahko povsod objavite: španski narod se ne bo udal. Že štiri mesece se zoperstavlja nemškim in maroškim armadam pred Madridom in sedaj uspešno odbija italijanske armade, ki se bore pri Guadalajari.

V Španiji je sedaj prava invazija tujih vojsk, je nadaljeval general Miaja. Tu imamo nepobitne dokaze o tem, da se bore proti nam veliki oddelki redne italijanske in nemške vojske. Vsi se vprašujemo, kdaj bosta Francija in Anglija fašističnim državam rekli svoj odločni »Ne!«. Če se Francija ne bo zganila, se bosta nemška in italijanska vojska morda že jutri pojavili na francoskem ozemlju in tudi tam zapalili vojno vihro.

Italijanske čete so demoralizirane

Francoski novinarji napovedujejo, da bodo italijanski vojniki prešli v vladni tabor

PARIZ, 16. marca. Dopisniki tukajšnjih listov, ki so prebili včeraj ves dan v bojnih vrstah pri Gvadalajari, objavljajo zanimive podatke o položaju. Med drugim poročajo:

Od ranega jutra do trdne noči smo se mudili na fronti pri Guadalajari. Italijansko topništvo, ki je zelo številno, je bilo ves dan v defenzivi. Odkar so vladne čete zopet zavzele Brihuego je odpor italijanskih čet popolnoma zlomljen. Vladne čete zavzemajo korak za korakom ves teren vzdolž velike ceste, ki vodi v provinco Aragón. Italijanske čete, katerih morala je popolnoma padla, ne nudijo več skoraj nikakršnega odpora. Ko je sinoči okrog 19 oddelkov vladnih čet zavzel važne položaje, se je udalo več sto italijanskih vojakov, dasiravno so bili v močno utrjenih postojankah, od koder bi se mogli uspešno braniti. V razgo

voru z njimi so novinarji dobili vtis, da se pripravljajo prihodnje dni med italijanskimi četami zelo važni dogodki. Že zdaj se vrši zelo intenzivna propaganda, iz republikanskih strelskih jarkov s pomočjo zvočnikov, ki jih je slišati 2 do 3 km daleč, pozivajo italijanske begunce, ki so zadnje dni pribegali na stran vladnih čet, svoje rožjake, naj ne nosijo svoje kože na trg za druge, marveč naj pridejo v vladni tabor, kjer bodo pristočno sprejeti. Ta propaganda se zelo naglo širi med italijanskimi četami in zdi se, da ni več daleč trenutek, ko bodo Italijani zapustili svoje oficerje in korporativno prešli v vladni tabor. To je tembolj verjetno, ker so med italijanskimi četami po večini oddelki, sestavljeni iz ljudi, ki so se prijavili za delo v Abesiniji, a so jih vlaknili v vojaške uniforme in poslali v Španijo.

Herriot: previdni in pripravljeni

Francoski narod mora biti složen in pripravljen, da brani mir in varnost

LYON, 16. marca. A.A. Havas: Predsednik parlamenta Herriot je imel včeraj po radiu govor, v katerem se je zahvalil dopisnikom posojila, ki so pokazali toliko dobre volje za obrambo in varnost domovine. Herriot je med drugim dejal: Pri prevleki oboroževanju grozi svetu nevarnost uničenja in vojne. Zato se ne smemo odpovedati svojim stremeljem, da dosežemo razorožitev. To delo bo potem dostojno Francije in velikih liberalnih narodov in to delo moramo kmalu zopet nadaljevati. Podčrtati moramo svojo dobro voljo, da smo zmeraj pripravljeni skleniti vsak pravični in pameten sporazum. Ko pa čakamo na odgovor na naše ponudbe, ne smemo biti pasivni in nemarni. Ker je se zmeraj možna vojna, pozivamo vse narode naj bodo previdni in pripravljeni. Pripravljalno materialno obrambo, da tako preprečimo prelivanje krvi in prevelike človeške žrtve. Herriot je vesel, da se je zopet pokazalo, kako lahko nacionalna ideja zveže vse Francoze v en narod. Ta sloga naj se kaže posebno v

skupnem delu za socialni napredek. Tako si bomo ustvarili zunanji in notranji mir.

Še tri milijard

PARIZ, 16. marca. A.A. Havas: »Uradni list« je objavil z današnjim datumom razpis o drugem obroku posojila, ki se začne danes podpisovati. Razpisanih je tri milijarde frankov. Pogoji so isti kot pri prvem obroku. Podpisovanje se bo zaključilo najpozneje dne 25. t. m.

Bomba v katedrali

MONTPELLIER, 16. marca. A.A. Havas: Sinoči je eksplodirala bomba, ki je bila položena blizu katedrale. Eksplozija je bila strašna. Vsa okna po bližnjih hišah so bila razbita.

Kupujte domače blago!

Nacionalistična poročila

Salamanca, 16. marca. A.A. DNB: Na vseh odsekih fronte pri Guadalajari je včeraj oživila delavnost čet. Ker se je vreme izboljšalo, borba je zelo huda v odseku severno od Torija. V mesta, ki smo jih osvojili, že vozijo žive in vse potrebno ker so jih boljševiki pred odhodom čisto oropali. Govorijo se, da je v Madridu prišlo do krvavih spopadov med anarhisti in sindikalisti.

General Franco je včeraj dopoldne odpotoval v spremstvu velikega števila častnikov na madridsko fronto. Obiskati hoče nacionalistične boje na vseh odsekih te fronte.

Upori v italijanskih garnizijah

V Firenci in Modeni so se uprli polki, ki so jih nameravali poslati v Španijo

PARIZ, 16. marca. r. Organ italijanskih protifašistov »Grido del Popolo« poroča iz Firence, da je prišlo v vojašnici tamšnjega polka do pobune ko so vojaki izvedeli, da jih nameravajo poslati v Španijo. Upor pa je bil takoj zaustavljen ter so zaprli mnogo oficirjev, vojakov in civilistov. V Modeni sta se uprli 6. topniški in 36. pehotni polk ter slusatelji tamšnje vojne akademije. Pod vodstvom oficirjev so iz-

Nacionalistična radijska postaja objavlja, da so trije oddelki v nenadnem zaletu zavzeli sovražne postojanke pri mestu Armano, ki je jugovzhodno od Guadalajare na cesti Madrid-Guadalajara-Huena. Sedaj so presekane vse ceste, ki vodijo iz Madrida.

Irska bo priznala generala Franca?

Pariz, 16. marca. o. Poslanik svobodne Irske pri valencijski vladi Perney se mu di v Salamanci, kjer se je sestel s Francoskim Nacionalističnim krogom pripisujejo njegovi prihodu v Salamanco velik pomen. Med drugim pravijo, da bo Irska v kratkem priznala Francovo vlado.

Seja skupščine in senata

Senat bo jutri začel razpravo o proračunu

Beograd, 16. marca p. Skupščina je imela danes dopoldne kratko sejo. Na dnevnem redu so bile tri mednarodne konvencije. Ker je posl. Vojta Lazic izjavil, da iz načelnih razlogov opozicija ne more glasovati za konvencije, se je moralo vršiti imensko glasovanje in so bile konvencije sprejete z večino glasov. Jutri pride na dnevni red zakon o pooblaščenih inženjer-

jih. Senat je imel dopoldne kratko sejo, na kateri je bilo objavljeno poročilo finančnega odbora in odločeno mnenje manjšine. Na jutrišnji seji bo senat začel razpravljati o proračunu. Za razpravo v senatu vlada veliko zanimanje, zlasti se, ker se o delu finančnega odbora senata in o predlogih opozicije ni nič izvelelo.

Muhasta zima vsepovsod

V Angliji imajo snežne zamete, v Bolgariji cvete drevje, v Franciji in drugod pa imajo poplave

London, 16. marca. br. Na Škotskem, Irskem, v Walesu in v severni Angliji divjajo že dva dneva silni snežni viharji, ki so povzročili take snežne zamete, kakor jih v teh krajih še ne pomnijo. Večina cest je neprehodnih, pa tudi železniške proge so tako zatrpane s snegom, da jih ne morejo očistiti in je železniški promet po večini ustavljen. Čiščenje prog ne zaleže, ker jih vedno sproti zamele. Na Irskem so obenem nastale tudi poplave. Zaradi snežnih zametov je mnogo krajev

odrežanih od zunanjega sveta. Na tisoče ovce, ki jih niso mogli pravočasno spraviti na varno, je poginilo.

Sofija, 16. marca. br. V južni Bolgariji je nastopilo nenavadno toplo vreme. Skoro vse sadno drevje se je razcvetelo. Tako zgodnje pomladi že desetletja ne pomnijo.

Budimpešta, 16. marca. A.A. DNB: Poplava v županiji Borsod in Gerner se zmeraj traja. Voda se narašča in je poplavljenih nad 2000 orolov rodne zemlje. Takšne poplave ne pomnijo niti najstarejši ljudje.

Muslimane nič ne skomina po fašizmu

LONDON, 15. marca. o. Vrhovni poglavar muslimanov Himal Aftabud Imam je danes objavil v vseh angleških listih kratko ugotovitev, da je položaj muslimanov v britanski imperiji v vsakem pogledu boljši kakor položaj muslimanov pod italijansko oblastjo. Italija ne daje svojim muslimanom vseh onih verskih svobod, ki jih uživajo v britanskih deželah in kolonijah. Zaradi tega tudi ni mogoče govoriti, da bi bili muslimani prav tako zvesti italijanski kroni kakor so britanski.

Antonescu v Ankaru

Bukarešta, 16. marca. A.A. (Rador) Zunanji minister Viktor Antonescu je sinoči ob 18.30 odpotoval s soprogo v spremstvu pooblaščenega ministra Creceanu v Ankaru. Na postaji so se od zunanje ministra poslovlili državni podčastnik Viktor Badulescu, člani diplomatskega zbora in visoki uradniki zunanje ministrstva.

Tatarescu v Pragi

Praga, 16. marca. A.A. Havas: Po vestih iz resnega vira pride, prihodnji teden v Prago rumunski predsednik vlade Tatarescu. V Pragi bo ostal dva dni. Razgovarjal se bo s češkoslovaškimi državniki o gospodarskih in denarnih problemih, ki se nanašajo na oba državi.

30 rudarjev zasutih

New York, 16. marca. w. V prometni ku pri Loganu v Zapadni Virginiji se je pripetila huda eksplozija. 30 delavcev je ostalo v rovih. Najbrže so vsi mrtvi.

Obletnica obnove nemške vojske

Berlin, 16. marca. br. Vojni minister general Blomberg je odredil, da mora danes vsa nemška vojska na slovesen način praznovati 16. marec kot obletnico obnove nemške oborožene sile. V vseh garnizijah se morajo vršiti parade ter morajo pri tej priliki poveljniki obrazložiti vojakom pomen tega praznika. Posebno velike bodo svečanosti v Berlinu, kjer jim bo prisostvoval tudi kancelar Hitler. Vsa vojska in državna poslopja morajo izobesiti zastave.

Vremensko poročilo

po stanju z dne 16. marca ob 7. zjutraj
Rateče-Planica: —7, jasno, mirno, 15 pršiča na 25 cm podlage.
Planica-Slatina: —7, jasno, mirno, 15 pršiča na 35 cm podlage.
Pet-Petelinjek: —8, jasno, mirno, 30 cm pršiča na 120 podlage.
Kranjska gora: —7, barometer se dviga, jasno, mirno, 10 pršiča na 15 podlage.
Vršč-Krnica: 280 pršiča.
Pokljuka: —9, jasno, 10 novega snega na 80 podlage, mala in srednja skakalnica uporabni.
Bistrica-Bohinjsko jezero: 1. oblačno, v dolini ni snega.
Peca: —5, jasno mirno, 60 pršiča na 60 cm podlage.

Šтерна poročila

Curih, 16. marca. Beograd 10, Pariz 20.1575, London 21.45, New York 438.875, Bruselj 73.975, Milan 23.10, Amsterdam 230.925, Berlin 176.50, Dunaj 80.60—81.80, Praga 15.31, Varšava 89.20, Bukarešta 8.25.

Politični obzornik

„Misel in delo“

Pravkar je izšla v dvojnem obsegu (za februar in marec) revija »Misel in Delo.« Kakor vedno, je tudi to pot vsebina revije pestra in zanimiva: Uvodnik — Narod in zemlja. R. Pustoslavšek: Odločno naprej h končnem cilju. L. Čermelj: Smernice manjšinske zaštite. Dr. B. Vrčon: O poveljnih konkordatih. F. Veber: Naša doba — doba etike. — Obzornik: Evropa brez statuta. — Notranjepolitični pregled. — Stoletnica smrti A. S. Puškina (B. Borko). — Primer Miguela de Unamuna (B. Borko). — Minimalne meze in kolektivne pogodbe. — Poročila: Dr. M. Radošević: Osnovi svarišne Jugoslavije (B. Vošnjak). — Problem kmetijskih stanovanj in prehrana. — F. Pliberšek: Delavski zaupnik. — F. Trček: Oris združništva. — Petnajsti let J. n. a. d. »Jadrana«. — Popravek. Drobline. — Naročnina znaša za vse leto 60 Din, za pol in četrt leta sorazmerno. Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Gosposvetska ul. 4/1. Toplo priporočamo, da si somišljeniki naroče to edino slovensko napredno in nacionalno revijo.

O božji previdnosti...

V reviji »Misel in Delo« čitamo med »drobčinami« »Letos 10. januarja je goriški nadškof Carlo Margotti razposlal pastirsko pismo (tokrat tudi v slovenskem in hrvaškem jeziku), ki so ga morali zadnje predpustno nedeljo prečitati vernikom duhovniki Juliske Krajine in je v njem ta slovenski odstavek: »Velika vojna je nedvomno zacelila mnogo ran, je zaigala in očistila mnogo nečistega. In fašizem, ki je prišel po svetovnem viharju, da prevzame vaje in vodstvo našega naroda in da ga pripelje v zavetje in mu pripomore do zmage in miru, med mnogimi ukrepi političnega in socialnega značaja ni zanemarljiv in v duhovne obnove dobrega italijanskega ljudstva. Če se danes v Italiji, da ne govorimo o drugem, spoštuje vera in niče nesramno in nekanonovano ne preklinja svetega božjega imena, če neki ex professo neravnopravni tisk ne kroži več med občinstvom, če je kršitev svetosti praznikov zabranjena, če vsak zločin, ki ga obojga božji zakon, zasledujejo tudi državni zakoni, če je cerkev svobodna in izvrševanju svojega apostolskega poslanstva, če je rimsko vprašanje srečno rešeno, če sloga s pridom družijo obe gosposki: cerkveno in državno, ali morda za to ne gre hvala močnemu gibanju, polnemu dobrih namenov in plemenitih idealov, katero je njegov početnik in voditelj (duce) skozi toliko težav pripeljal do premagane razvoja, ki ga je danes dosegel, od sedaj popolnega uničenja svojega obširnega in pogumnega programa, do obnove cesarstva v Italiji, katero so premožne peklenške sile hotele uničiti iz sovraštva do njene vere. Vse to je božja Previdnost. Zahvaliti se moramo božji Previdnosti in občudovati moža, ki je bil njeno glavno orodje.« — Pa pravijo pri nas gotovi gospodje, ki so zelo hudi, ako se jim ne verjame, da cerkev in Italija nista eno! Nadškof Margotti je v tem pogledu drugega mnenja in njegovo mišljenje bo nemara bolj zanesljivo, kakor naših »velikih katolikov«.

Produkcija glasbenega otroškega vrtca

Propagandni teden, ki ga prireja Glasbena Matica in Državni konservatorij pod geslom »Učite se glasbe«, je razveseljiva novost v našem glasbenem dogajanju, ki bo podala, kakor objavljajo naslovi posameznih prireditev, zanimiv vpogled v tisto razpoložljivo v glasbenih šolah, ki ostane širšemu občinstvu navadno prikrito. Mala dva rana Filharmonične družbe je bila premajhna, da bi mogla sprejeti vse tiste, ki so včeraj hoteli slišati najmlajše muzikante, ki so se izkazali tudi kot junaki recitatorji in pesalci.

Glasbeni poročevalec je najmanj v taki zadregi, kot glasbeni učitelj, kadar se sreča s temi malimi zagoneznimi bitji, ki žive svoje posebno življenje in ki se nikoli ne morejo prav prijazni s strogimi, preveč realnimi zahtevami odraslih. Car takih otroških nastopov je prav v tistih kretanjih, pogledih in opazkah, v vseh tistih malih nesrečah, v katerih se manifestirajo otrokova samovoljnost, ki ne trpi nobenega ukata, ter bogato notranje življenje s svojimi spontanimi, nepričakovanimi reakcijami. Pouk glasbe, recitiranja in plesa, pa bodi si, da je še tako pretačunan za otroka v predšolski dobi, zahteva od učnega neko mero intelektualnega dela, od katerega pa zbeži otrok običajno v kratkem času svoji vegetativni svet. Zato se izmika nastopi te vrste vsakemu običajnemu praočajanju.

Prav radi verjamemo gošnji M. Mahkota, ki je v uvodni besedi podala smernice svojega dela, da se mora boriti s težavami. Obžalujem, da se je predavateljica omejila na preveč splošne, znane stvari, saj bi mogla povedati na podlagi izkušenj z otroci, kaj bolj zanimivega in značilnega.

Problem glasbenega pouka otrok je zlasti problem glasbene vzgoje in kulturne staršev. Otroci, ki slišijo šele v vrtcu prve to ne, ritme, akorde in melodije, je pomembno vanja vreden. — In koliko je danes, ko se starši izpirajo v boju za vsakdanji kruh, takih otrok?

Fr. Stanin.

Stavbno delavstvo proti akordnemu delu

Na račun v akordu zaposlenih delavcev zaslužijo le posamezniki

Ljubljana, 13. marca. Večina stavbnega delavstva je proti akordnemu delu, ker se je živo prepričalo, da na lastni koži, da od njega nima noben koristi in da zaslužijo le posamezniki na račun delavcev, zaposlenih v akordu. Akordno delo se v stavbnem stroki povsem razlikuje od akordnega dela drugih strokov, kjer akordno delo plačujejo po kosu odnosa po metri: delavci v drugih strokih v resnici prejme plačilo za toliko dela, kolikor ga je opravil. V stavbnem stroku pa navadno prevzema delo v akordu polir ali prvi delavec, dočim morajo delavci delati za njegov dobiček. Pogosto pa prevzamejo delo v akordu manjše skupine zidarjev, po 4-6 ljudi, dočim je na stavbi po petkrat več vseh delavcev. Vzemimo primer: Na stavbi je zaposlenih 15 zidarjev in nad 20 težakov, 6 zidarjev je pa vzel delo v akordu. Ostali zidarji so pristali delati po pogorih, ki jih imajo diktirala skupina akordantov, ali pa zapustili delo. Prav tako je večina pomožnih delavcev prisiljena delati za akordante. Vsi ti delavci prejemajo urno mezd, po končanem delu pride do obračuna do računana kvadratura in knabure. Toda na obračun je treba navadno čakati tudi po več mesecev. Od obračuna vsote odračunajo izplačane urne mezde. Včasih ostane prebitek, toda ne vselej. Prebitek si razdelijo zidarji, ki so delo prevzeli v akordu drugi se pa obračajo pod nosom.

Ako se torej kdaj kdo sklicuje na dober zaslužek v akordu je treba pomisliti, da je dobro zaslužila samo skupina, ki je delo prevzela. Pravilno in pravično bi bilo, da bi bili prebitki delavski delavci, ki so delali v akordu, čeprav sami dela niso prevzeli. Torej bi se na izkazalo, da bi bili delavci, ki bi odpadli na vse delavce neenako, tako majhni da bi se nihče ne mogel hvaliti z dobrim zaslužkom v akordu. Vendar za vsakega delavca, ki dela v akordu ni mogoče voditi posebnih računov.

ker so dela zelo težavna, zato računajo vedno skupno. Akordanti pa, ki prevzamejo delo na skodo in kožo drugih delavcev, so prava nesreča za stavbno delavstvo. Prisiljeni je treba, da akordanti niso stalno zaposleni pri enem in istem podjetju, temveč prevzemajo dela zdaj pri tem, zdaj pri onem podjetju.

Zaradi prebitkov pri akordnem delu, torej zaradi prebitkov, ki so jih prisiljeni delavci za druge, so stalno padale akordne cene, kar je vplivalo tudi na urno mezd. Značilno je, da nekatera stavbna podjetja oddajajo vsa stavbna dela v akordu. Izkazalo se je pač, da tako zaslužijo več, zlasti se, ker se pri akordnem delu tudi lažje odrešijo odgovornosti za vodstvo in nadzorstvo stavbe. Zaradi tega so pa silno prizadeti stavbni delavci, ki so mnogi brez dela prav zaradi akordnega dela. Kar so akordne mezde zelo nizke, je delavstvo samo podaljševalo delovni čas, da bi vsaj s tem doseglo mezdo, ki je potrebna za življenjski minimum kar pa se mu ni posrečilo. Intenzivnost dela se je povečevala tako, da jo slabo hranjeni delavci le težko vzdržujejo.

Usodno je pa tudi, da za varnostne naprave pri akordnem delu ni nikdar pravega smisla in ne dovolj časa. Pogosto ni dovolj niti inventarja. Podjetje, ki odda delo v akord, naloži vso odgovornost za varnostne naprave akordantu. Akordant pa nima časa, da bi poskušal dovolj osposobiti varnostnim napravam. Razen tega pa navadno nima tudi dovolj strokovne izobrazbe. Pri vsem tem zahtevajo od njega solidno delo, česar bi v takšnih razmerah ne smeli.

Iz vseh teh razlogov stavbno delavstvo odklanja delo v akordu in zahteva znošnejše delovne pogoje ter mezdo, ki bo primerna našim življenjskim in kulturnim potrebam.

Drama: Zadnji signal

Odlična predstava je vsebinsko in s kreacijami vlog močno zanimala

Ljubljana, 16. marca. Junaška borba Burov za svobodo od oktobra 1890 do konca maja 1902 je zadnji, a največja delovna del ogromne, nad 430 let obsega epopeje. Borba Burov, potomcev holandskih kmetijskih izseljencev v južno Afriko, se je vršila za obstanek naroda, za neodvisnost burških republik, za burški jezik, za posest zemlje, silno bogate pašnikov, gozdov, rudokopov in pa najzadnjejših najdenišč zlata in diamantov. Svoje je Burov za vse, kar je svetega in nedotakljivega vsakemu narodu, za vse, kar so podedovali in kar so si ustvarili in si s potoki krvi in znoj, s strašnimi boji proti divjakom, zverem in naravi priborili tekoni stoletji na tleh, ki so jim videni neizbrisni pečat svoje burske kulture in patriarhalne kmetijske svoje poštenosti, vernosti in marljivosti.

Se danes nam drgla srce v silnem gnevu in bolesti, ko se spominjamo najgusnejše roparske vojne mednega stila proti Burov. V tistih letih je ves kulturni svet čutil z Buri, na tisoče prostovoljcev jim je hitelo na pomoč in padalo na bojiščih za sveto in pravično burško pravdo. Tudi prijatelj Egon Mosche, Ljubljancin, sin odveta in poslanca, ki kot burški konjenični častnik umrl za svobodo Burov. Poslal mi je bil z bojišča za S. L. Narode nekaj poročil, ki sem jih priobčil v listku, potem pa je umolknil in izginil za vselej.

Takrat smo se navduševali za burške voditelje, predsednika Pavla Krügerja, za generala Jouberta, Cronjessje, de la Louisa. B. Botha i. dr. in se radovili njih čudovitih zmag. Ko je začel neprestano tepeni sovražnik ohlajevati svojo jezo na burških zračnik, otrokih in stareh, ki jih je v koncentracijskih taboriščih pustil na tisoče pomreti za lakoto, epidemijami in nasilstvi, je prišel stari Krüger v Evropo. Prosil je pomoči v Parizu, Berlinu, na Nizozemskem za svojo domovino in svoj narod. Zaman! Buri so morali sprčo svojega vsega sveta utoniti v lastni krvi.

Zdaj smo gledali na odr iz te dobe. Godi se koncem maja 1902 v mestu Lydenburgu v Transvaalu nekaj dni pred podpisom miru, ki je vzel Burov svobodo in samostojnost. In živo smo se zavedali, kako se zgodovina ponavlja, kako je l. 1936 zadela burška uroda sprčo svojega vsega sveta in vzlie obupnim prošnjam vladarja zopet evropskega naroda afričanski!

Dramatik Georg Fräser je ustvaril zanimivo, v prvih dveh dejanjih zelo posrečeno sliko načelnih naporov med Buri po izgubljenih bojih, ostro označenih nepomirnih bojih in na drugi strani trdnih pacifistov ter končno dvoje idealiziranih zastopnikov zmagovalcev poleg egoističnega in maščevalnega židovskega trgovskega agenta. Z malo osebam je dramatik na le treh prizoriščih zajel občutje in miselnost naroda na ogromnem prostoru burskega ozemlja po katastrofi.

Stefan Roos, bivši komandant v burški armadi, razlaga v krčmi Louisa Stejina burškim trem farmarjem svoj vojni načrt za splošni upor tik pred podpisom miru. Opolnoči naslednjega dne naj zagnajo zgodovinski boben in zleto pod nebo rakete kot signal za splošno vstajo. V tej krčmi epizodno tudi Viktorijo Cavendish, bivšo bolnišnično strežnico in zdaj voditeljico bolnišnice za burške sirote; Viktorija je stregla inženjeru Johannesu Roosu, sinu komandanta, ki je padel ranjen v ujetništvu, ostal ujetnik par let in se zaljubil v Viktorijo. Vanjo pa je menda zaljubljen tudi kapitan Gordon Wilson, angleški poveljnik v Lydenburgu. Ker je oboje bolehen, se je vrnil sin inženjer; niti oboje niti drugi Buri pa ne zaupajo zaroti mlademu Johannesu, ker obuja z Viktorijo in ker je živl med Angličani.

Slučajno izgubljeni listek z lastnoročno napovedjo načrta blazne ustatje pade v roke slučajno baš maščevalnemu židovskemu agentu, ki tedaj seveda takoj k poveljniku Wilsonu. Pisec listka je Stefan Roos! Povod bi takoga upornika takoj prijeli in

ustrelili. Wilson pa je izjema izjem: niti ne gre k starcu, nego pove vse Viktoriji, ki naj razkrije očetovo fantezično namero in ženjeru Johannesu, ta pa naj posvari očeta. V vojni torej čisto neverjetni in nemo goji ovinki, nemogoče obzornosti.

V drugem dejanju smo predenajsto ponovi, ko prihiti Viktorija v tujo hišo in pove Johannesu, kar ji je naročil Wilson. Johannes pa ne ve ničesar in ne verjame ničesar. Oče je vendar težko bolan in pame, ten mož! Kasneje oče Roos končno razloži tudi sinu svoj naklep in vname se ostra, zanimiva debata. Prav zaradi te debate je napisana drama in je njen najboljši del.

Oče Roos ne priznati končnega poraza burškega naroda. Še ta zadnja vstaja naj odloži: smrt ali zmag. Kakor Horace Rimljan misli oče Roos: Dulce et decorum est pro patria mori; kakor mala Butterfly sodi, da je bolje častno umreti kakor nečastno živeti; kakor Crtomir dopoveduje Johannesu, da manj strašna noč je v črne zemlje krili kot so pod svetlim solncem sužnji dnovi... Johannes pa je inženjer, trezen racionalist, ki misli kakor Masaryk, da je lepo za domovino umreti, a še lepše zanj delati in živeti; misli kakor Napoleon, ki je dejal, da je bolje biti živ pes, kakor mrtel junak, in postavlja geslo: Smrt ali pamet!

Stari Roos pa ne odneha: vstajo je že odredil, vse Angličane pokoljejo, torej tudi Viktorijo, a Johannes naj opolnoči zabobna. Tedaj sin oslepari očeta: premakne na urj kazalec na polnoč in — gre bobnat. Starec od razburjenja udari kar in zanj je bil signal zadnji, sina Johannesa pa Anglički zapro. Da ga ustrelje, bi pričakoval.

Fräser pa je napisal tretji akt, ki je po svoji neverjetnosti skoraj komičen. Zakaj Wilson prepriča generala, da je Johannes onemogočil vstajo in zaslužil prav za prav odklikovanje. Viktorija, orodje Wilsonove, zdaj lahko vzame inženjerja, a ko pridvi se krmar Stejn, burški komandant, namestnik Stef. Roosa in vprši Wilsona opuje Johannesa, da je izdajnik in prodanec, ki je preprečil vstajo, se tudi temu preproste, žu, ki priznava ves naklep, ne zgodi nič. Lahko gre domov, zakaj Wilson je čudovito plemenit...

Tako se lepo začeta in duhovito nadaljevana drama izmaliči v anglofilske komedije, ki je grobo nasprotje zgodovinske resnice.

Toda predstava je prav dobra in režija Cirila Debeveca izvrstna. Levaj je igral Stef. Roosa vseskozi odlično, močno prefratljivo ter je ustvaril zopet mojstrski lik junaka. Izvrsten je Jan kot Johannes, modern pacifist; zelo simpatična in prepričljiva Viktorija, ga Vida Juvanova, zelo okusna tu, di po toaleti; plemenitega in prebrisane Wilsona igra učinkovito C. Debevec, a domiljavega, pa omejenega generala M. Skrbinek; krasen tip Bura je Cesar kot krmar Stejn, a zelo originalen in nov je Gregorin kot agent. Burški možaki so Plut, Potokar in Bratina, prav realistični po maškah.

Nas, ki smo burško tragedijo doživljali, je predstava močno zanimala. Nadejam se, da bo zanimala tudi današnji rod. Pacifistična tendenca je zdrava in lepa, toda naša tedna moramo vztrajati ob strani Stefana Roosa.

Fr. G.

Slovenci v Ameriki

Pri delu v premogetvstvu v kraju Livingston se je smrtno ponesrečil Miha Cerar, star 50 let, doma z Brezovice pod Sv. Gor pri Litiji. Plast premoga se je zrušila nanj in ga zasuila. Zapuška ženo in tri sinove. Žrtve nesreče je postal v Clevelandu James Tomšič, doma iz vasi Mala Dlova pri Dobropolju, star 59 let. Ko se je vračal z dela je prišel pod avto in zadobil je tako težko poškodbe, da je kmalu umrl. Druga žrtve avtomobilske nesreče v Clevelandu je postal France Pengarc, star 21 let.

Muški se je pri svoji soročenki Ivanki Kralj pa sta ga na cesti povozila kar dva avtomobila.

V Ruslona je umrl Albert Makar, star 29 let, v Prosportu je umrl Franc Erjavec, rojen leta 1836 v Velikih Vodenicah pri Kostanjevici, v New Pansburgu je pobrala jetnica Janina Khuma, doma iz okolice Ribnica, v Duhitnu pa Franca Derganca, stara 66 let, v Eveletnu je umrla Marija Bambit, stara 98 let. Na farmi v bližini kraja Greasy je umrla Slovenka Kralj po-

domače Matičkova iz Velikih Lašč. V Ameriki je bila 35 let. V Elly je umrl James Majerla, doma z Dolanjskega, v Forest City je umrl Jarež Molek, star 65 let, doma iz vasi Brez, fara Borovnica, v White Valley je umrl eden prvih slovenskih naseljencev Franc Rozina, star 86 let, doma iz Kostrevnice pri Smartnem, v Ameriki je bil nad 45 let, v Clevelandu je umrla Ana Horvat, rojena Vrbinca, stara 54 let, doma iz Javorja, v Sheboyganu je umrla Alojzija Šolomik, stara 80 let.

Dr. Alfred Šerko:

Psihologija psihoz

Predavanje v okviru Filozofskega društva

Ljubljana, 16. marca. V soboto svečer je predaval dr. Alfred Šerko, dekan medicinske fakultete, v predavalnici mineraloškega inštituta o psihologiji psihoz. Zanimiva tema, predavateljevo ime in sloves dosežanih predavanj Filozofskega društva so predavalnico do cela napolnili z občinstvom.

Uvodoma je pozdravil predavatelja predavniški društva univerzitetni prof. dr. Veber. Obrazložil je kako to, da prireja Filozofsko društvo zadnje čase tudi takšna predavanja, ki stojijo že izven okvira čiste filozofije. Ni namreč vede od katere ne bi peljale niti do filozofije in obratno vodijo tudi niti od čiste filozofije do posameznih ved. To je bilo povod že velikim zmešnjavam, ko so n. pr. filozof brez prave upravičenosti posegli v druge vede ali ko so znanstveniki, strokovnjaki v drugih strokah, posegali s svojega področja v probleme filozofije. Tako je prišlo do marsikaterih kulturnih grehov tudi že pri nas, in zato spada v okvir delovanja Filozofskega društva, da se takli problemi razčisti po predavateljih, ki so enako doma na svojem, kakor tudi na filozofskem področju.

Nato je prevzel besedo predavatelj, ki je vpeljal svoje poslušalce v osnovne probleme psihopatologije. Psihologija psihoz, t. j. psihologija duševnih bolezni, s katero ima opraviti psihater, je precej primitivna, ker je samo sredstvo za prakso. Vendar ima tudi psihopatologija svoje velike teoretične probleme, ki jih obravnava teoretična psihopatologija, toda ti niso za širše občinstvo. Psihoze so izrazite bolezni osebnosti same. Dočim telesne bolezni pri posameznikih bolnikih razmeroma malo interferirajo, so psihoze bolezni z izrazito individualnim obrazom. Ni dveh psihoz, ki bi imeli isti izvor. Razni bolniki, melanholiki, si domišljajo različne depresivne ideje. Eden se smatra za velikega grešnika, drugemu grozi ekonomski pogin itd.

Opazimo pa neko skupno jedro bolezni, pri melanholiji n. pr. produkciranje depresivnih idej. Jedro je isto, samo psihološko obliče je različno. Razlikovati moramo torej med izrazitimi simptomi in med simptomi, ki so zgolj psihološki produkt. Značilne črte pri psihozah iste vrste imenujemo patogenetične momente, ostale znake, ki tvorijo individualni obraz bolezni pa imenujemo patoplastične momente. Naloga zdravnika je predvsem ta, da dožene v posameznem primeru tipične in individualne znake. To je pa zelo težko, ker so psihoze visoko kompleksni pojavi, zelo zamotane strukture.

Že med osnovnimi, patogenetičnimi znaki razlikujemo primarne in sekundarne. Bolnik n. pr. veruje, da je izgubljen, da ni rešive. Vsako prigravarjanje je zaman, v strahu in grozi pričakuje svoj konec. Imamo takoj dva momenta, idejo neposredne ogroženosti in efekt strahu in groze. Oboje je lahko prvotno ali sekundarno. Pri melanholiji n. pr. je prvotna emocionalna motnja (afekt); ker je bolnik melanholik, si umišlja depresivne ideje. V primeru paraneidne psihoze pa so miselne motnje prvotne. Ker vnaša bolnik v opazovanje in sklepanje bolesten momenta, prihaja do blodnih misli in vsled teh sele nastopajo emocionalne motnje kakor je strah, groza itd.

Vprašanje, katere značilne črte na bolnem so patogenetične in katere so patoplastične, se torej še pridruži vprašanje, katere patogenetične črte so primarne, katere so sekundarne. Kompletne vsebine blodnih misli pri posameznikih bolnikih je determinirano od raznih čimteljev. Dedni in biološki faktorji dajejo isti bolniki pri različnih bolnikih značilne poteze. K čimteljem, ki tako na splošno oblikujejo psihozo spadajo predvsem temperament, razne druge podedovane posebnosti, ki jih stremu z izrazom dedna obremenjenost, razlike v spolu, v življenjskih dobi, razlike v rasi in drugo. Vedri temperament se obnašajo v isti bolniki drugače nego depresivni. Ženske imajo afektivno sočnejše psihoze kot moški, psihoze pri poljskih židih imajo svoje posebno barvitost itd.

Čisto konkretno vsebino psihoz pa definirajo šele psihološki patoplastični faktorji. V vsaki duševni bolezni prihajajo do izraza življenjske izkušnje bolnika, vzgoja, izobrazba, socialni in idejni milje. V psihozo vnaša bolnik svoje navade in razvade, svoje najskrajnejše misli in želje. Velik vpliv ima posebno milje. Vera v obsedenost in zle duhove je dala vsebino psihozam prejšnjih stoletij. Bolniki so se čutili od hudica obsedeni, so slišali glasove iz nebes in iz pekla. Dandanes čuje bolnik glasove po telefonu.

Psihoze za časa faraonov so se vsebinsko razlikovale od sedanjih.

Poleg miljeja igrajo veliko vlogo razlagalne ideje. Psihotik, t. j. bolnik, ki je obel za duševno boleznijo, ni alogično bitje, ki nič ne misli, nič ne vpraša, si nič ne razlaga. Sicer poznamo psihoze, kjer poleg vse psihične funkcije neha, kakor pri progresivni paralizni, pri arteriosklerotični možgani itd, vendar pa bolniki vedo, da so v zavodu za umobolne, poznajo zdravnika, pravilno sklepanje, a trčijo pri tem na upanke, ki jih zdrav človek ne pozna. Paranoiki si n. pr. umišljajo, da je preganjan. To je za njega nedvomljiva resnica. A sedaj stoji pred velikim vprašanjem: kaj je tako, čisto pravilno sklepa od napake osnovne dajne in si ustvari cel kompleks razlagalnih idej, ki so v medsebojni logični zvezi, toda ker je osnova ali izhodišče napačno, imamo na prvi pogled vtis, da si v bolnikovih blodnih idejah nobene smiselne zveze. Iz visokokompleksnega sistema idej je sedaj seveda težko priti do osnove, ki izraža splošno značaj bolezni.

Veliko dejstvo je, da bolnik izdekuje svojo psihozo sam, kar vzbuja vtis, da ni emotivni struktur. Vendar opazimo, da imajo tudi individualne psihoze veliko formalno podobnost, imajo dosti več skupnega, nego bi človek pričakoval. Bolniki reagirajo v podobnih situacijah podobno. Vedno se v psihopatologiji pojavljajo iste blodne ideje. Pri pripravi kmetijskih ženicah se vedno ponavlja misel, da so nekaj zagrešile; pri moških stopa bolj v ospredje ekonomsko življenje. Hipohondri imajo vedno neko izredno bolezen; možgani gnijejo, kri se izpreminja v gnoj, žolodci razpada, nikoli pa nimajo angine, ali srčne napake. Parafrenik je n. pr. vedno prepričan, da snujejo proti njemu konplot kakšni jezuiti, ali framasoni, socialisti ali komunisti. Povsod pa opazimo, da se ponavljajo pri določenih boleznih določene posebnosti, opazimo da se v isti bolezni obnašajo bolniki zelo slično. Duševno bolan človek reagira na bolezni po neki stereotipni šablioni, ki se vedno ponavlja. Kakor smo si vsi ljudje slični v slučajih panike, velike nesreče, groze ali veselja, tako smo si podobni tudi v mraku duševne bolezni.

Glasno odobravanje je nagradilo predavatelja za njegova zanimiva izvajanja. Ker se nihče ni prijavil k debati, je predsednik društva predavanje zaključil.

Gostovanje Zuite Buczynske

Ljubljana, 16. marca. Ga. Buczynska, ki bo gostovala v četrtek 18. t. m. v operi, je nastopila pred kratkim z velikim uspehom v Beogradu in Zagrebu. Na berlinski Olimpijadi je dosegla s svojimi stvaritvami poleg Mije Čorakove prvo nagrado in prstan, še kot otrok se je posvetila plesnemu študiju, ter ga je kasneje nadaljevala in izpopolnjevala v šoli slavne Biezyanske v Varšavi, pri Guentheru in Godlewskemu na Dunaju.

Njena stroka so narodni, stilizirani in karakterni emocionalni plesi. Njeno umetniško prizadevanje stremi za tem, da vnese v umetni ples erudicijo svojega, poljskega naroda. Svoje plesne impresije zajema iz narodnih plesov, ki jih prinaša deloma stilizirane. S plesom interpretira podne življenjske emocije kakor: Dete brez doma, Delavka, Iz knjige džangle in podobne slike iz življenja, svoje plesne kompozicije pretežno na poljsko glasbo, na narodna in folklorne plesne in umetno za druge. Mlada plesna umetnica, ki je spoznala na berlinski Olimpijadi predstavniške naše jugoslovanske plesne umetnosti in naše plesne, se izraža o njih z največjim občudovanjem in toploto. Z njenim plesnim večerom bodo imeli Ljubljancini priliko občudovati umetnost Buczynske, ki je dosegla tako velik uspeh pred tako serioznim forumom kakor je bila jury na berlinski Olimpijadi, ter spoznati predstavniško poljske plesne umetnosti.

Preskrba Ljubljane z mlekom

Ljubljana, 16. marca. Iz siške nam pišejo: Naj le še kdo reče, da je Ljubljana dolga vas! Koj jo bo dobil po glavi; kajti Ljubljana je moderna, da kar poka. Kmet je zdaj visoka moda. Dama nosijo dočve, gospodje pa tudi nočejo zaostajati. Hočejo se uveljaviti, za blagor naroda seveda.

Že pred leti so jo skuhal, danes bi jo radi do kraja. Se čisto lepo ališ: kmet — mleko — zadruga. Odkar smo postali mešanice, se nas ne morejo nekateri odkrižati. Nekot, pred leti, jim naše mleko ni bilo všeč. Takrat je bila med nami in mestom mitnica, Takrat so imeli vsakega lahko delo. Kdor jim ni bil po godu, ni smel z mlekom v mesto. Kar na lepem smo morali izvedeti, da je samo mleko od nekd dobro. Če je naša krava zaromala v tak izvoljen kraj, je bilo njeno mleko takoj potrjeno, če pa je iz srečnega kraja prišla k nam ne vem kakšna molzna odhalkinja, je bilo konec njenih vrtil.

Tako je, če začno krave z visoko politiko! Kljub temu imamo vendar v Ljubljani še precej pametnih ljudi. Ti so povedali raznim posli razumnikom, da dajejo krave ljubljanskim okoliškim kmetov čisto dobro mleko.

Kaj pa zdaj? Ne bodi jih treba razumniti vijažo nosove. Moderno gospodarstvo jim roji po glavi. Naši vozički jih bodejo v oči. Avto je vendar lepši, ali ne? Tem nevaljantem zaščitnikom bi svetovali, naj se udinjajo tam, odkoder so prišli, daleč za ljubljansko mejo. Tam naj se trkajo na zadruga prva in dele dobrote. Mi namreč živimo po kmetu, zato si čisto nič ne želimo, da bi kdo brez potrebe komandiral in na naš račun gosposko živel. Zadrugni duh nas kmetov ne pozna ravnotežnega plač ne pohajkovanja, marveč medsebojno enakost in trdo, resno delo! Ščasoma bomo že tudi mi marsikaj prepletkali, mlečni avto pa lahko gosposke, ki jih kmetijo skomine, ohranijo zase. Ni nas gram vozičkov, ne hlevov, ne svoje lepe živine, pač pa želimo, da bi tudi drugod imeli — vsaj tako! Kaj ne, zadruga mlekomar nam svetujejo nekateri, mi pa mislimo, da je to vendar čisto naša ljubljanska zadeva, ali ne? Odičih se bomo pač za to, kar bo nam prišlo, in za tak okolišč, kakršne bo potreben. Zaradi tega seveda odklanjamo nauke s take strani, kjer so sami potrebni pouka. Vsek pred svojim pragom, to za nas še zmeraj velja. Takoale pravimo: V Ljubljani imamo dovolj domačih, spodob-

nih sklanjajočih ljudi, ki nam bodo lahko svetovali. Tem bomo seveda. Sodimo namreč, da nam le oni morejo pomagati, ki so sami mali kaj gospodariti. Kdor jo savski, ga kmetje nimamo v ošest, pa naj ima še toliko ravnotežnih vrtil. Zato tudi mlekarjem diletantom svetujemo, naj si na svoj boben napne drugega kožo, ker kmetje svoje ne dajo! Skupaj s trdnim nadzorstvom in gospodarstveniki bomo kmetje še našli pravo pot in dosegli gosposkarske cilje, ki bodo v korist vsemu ljubljanskemu prebivalstvu. To pa vsakakor brez vsevrednih zagarjev, ki jim zato kličemo: »Proč roke od nas!«

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 16. marca katoličani: Cirjak, Hilarij.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Beethovenova velika ljubzen.

Kino Ideal: Lov za zlatom.

Kino Sloga: Orijent.

Kino Union: Dekliški internet.

II. Produkcija Glasbene Matice ob 18.15 v veliki Filharmonični dvorani.

Prirodoslovno društvo predavanje univ. prof. dr. Borisa Zarnika iz Zagreba o pomlajenju ob 20. v Delavski zbornici.

Legija koroskih borcev občni zbor ob 20. v društvenem lokalu pri »Sokolu«.

Klub izloženih aranzjerjev občni zbor ob 19.30 Trgovski dom.

Recitalistični večer g. Milana Skrbinske ob 20. v dvorani Mestnega doma.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjtin trg 5, Kuralt, Gospodstvska cesta 10, Bohinec ded. Cesta 29. oktobra 81.

Impod sita

Zdi se nam, da vprašanje zblizanja med Jugoslavijo in Bolgarijo ne spada v okvir naše domače dnevnice politike. Človek bi mislil, da je to jasno, kakor beli dan, tako jasno in razumljivo, da bi bilo odveč izgubljati o tem vsako besedo. Toda v svojem pritlikavstvu smo tako veliki, da niti tako važnih splošnih vprašanj ne moremo izločiti iz svoje politične zagrizenosti.

Velik prijatelj bolgarsko-jugoslovanskega zblizanja, bivši minister Dimo Kazasov je bil te dni naš gost. Mislili smo in tudi trdno uverjeni smo bili, da bomo vsaj med njegovim bivanjem pozabili na svoje politične razprtije, da ga bomo sprejeli in pozdravili kot celoto, vije enega duha in enih misli, vsi z eno vročo željo, da bi njegovo delo čim prej obrodilo praktične sadove. Pa se je zgodilo, da je bil naš gost neke skromno pogojen in pozdravljen in tam se je pokazalo, da se nikoli in nikjer ne moremo otresti svoje politične zagrizenosti. Pogrešali smo namreč nekaj gospodov, ki so izostali očividno namenoma.

»Slovenec je v nedeljo priobčil pod naslovom »Kdo je kriv« zelo lepo in pomirljivo pisan uvodnik. Toda kaj pomagajo taki uvodniki, če pa govori

Spravite v sklopu svoj teorijo s prakso, pa ne bo treba iskati krivcev ne na eni, ne na drugi strani.

Iz Trbovelj

Izd volitev delavskih zaupnikov: V nedeljo si je rudarsko delavstvo v revirjih izvolilo nove zaupnike II. skupine Rudarske zadruge, ki je stanovska organizacija vsega rudarskega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavstva. Volilna udeležba je bila povsod izredno velika, dasiravno je skoraj ves dan deževalo. To je pripisati predvsem živahnim agitaciji posameznih strokovnih skupin med delavstvom, ki sta jo zaključila sobotna shoda v delavskem in društvenem domu. Včeraj se je vršila le še agitacija od hiše do hiše, vendar se je pa večina delavstva odločila že zadnje tri dni, komu bo poverilo zaupniške funkcije za bodoča tri leta. Volitve so se vršile po večinskem sistemu in so na vseh obratih izvolilo nove zaupnike II. skupine Rudarske zadruge, ki je stanovska organizacija vsega rudarskega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavstva. Volilna udeležba je bila povsod izredno velika, dasiravno je skoraj ves dan deževalo. To je pripisati predvsem živahnim agitaciji posameznih strokovnih skupin med delavstvom, ki sta jo zaključila sobotna shoda v delavskem in društvenem domu. Včeraj se je vršila le še agitacija od hiše do hiše, vendar se je pa večina delavstva odločila že zadnje tri dni, komu bo poverilo zaupniške funkcije za bodoča tri leta. Volitve so se vršile po večinskem sistemu in so na vseh obratih izvolilo nove zaupnike II. skupine Rudarske zadruge, ki je stanovska organizacija vsega rudarskega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavstva. Volilna udeležba je bila povsod izredno velika, dasiravno je skoraj ves dan deževalo. To je pripisati predvsem živahnim agitaciji posameznih strokovnih skupin med delavstvom, ki sta jo zaključila sobotna shoda v delavskem in društvenem domu. Včeraj se je vršila le še agitacija od hiše do hiše, vendar se je pa večina delavstva odločila že zadnje tri dni, komu bo poverilo zaupniške funkcije za bodoča tri leta. Volitve so se vršile po večinskem sistemu in so na vseh obratih izvolilo nove zaupnike II. skupine Rudarske zadruge, ki je stanovska organizacija vsega rudarskega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavstva. Volilna udeležba je bila povsod izredno velika, dasiravno je skoraj ves dan deževalo. To je pripisati predvsem živahnim agitaciji posameznih strokovnih skupin med delavstvom, ki sta jo zaključila sobotna shoda v delavskem in društvenem domu. Včeraj se je vršila le še agitacija od hiše do hiše, vendar se je pa večina delavstva odločila že zadnje tri dni, komu bo poverilo zaupniške funkcije za bodoča tri leta. Volitve so se vršile po večinskem sistemu in so na vseh obratih izvolilo nove zaupnike II. skupine Rudarske zadruge, ki je stanovska organizacija vsega rudarskega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavstva. Volilna udeležba je bila povsod izredno velika, dasiravno je skoraj ves dan deževalo. To je pripisati predvsem živahnim agitaciji posameznih strokovnih skupin med delavstvom, ki sta jo zaključila sobotna shoda v delavskem in društvenem domu. Včeraj se je vršila le še agitacija od hiše do hiše, vendar se je pa večina delavstva odločila že zadnje tri dni, komu bo poverilo zaupniške funkcije za bodoča tri leta. Volitve so se vršile po večinskem sistemu in so na vseh obratih izvolilo nove zaupnike II. skupine Rudarske zadruge, ki je stanovska organizacija vsega rudarskega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavstva. Volilna udeležba je bila povsod izredno velika, dasiravno je skoraj ves dan deževalo. To je pripisati predvsem živahnim agitaciji posameznih strokovnih skupin med delavstvom, ki sta jo zaključila sobotna shoda v delavskem in društvenem domu. Včeraj se je vršila le še agitacija od hiše do hiše, vendar se je pa večina delavstva odločila že zadnje tri dni, komu bo poverilo zaup

64. leto kulturnega dela Glasbene Matice

Njen delokrog se od leta do leta širi, odgovornosti polnih nalog je vedno več

Ljubljana, 16. marca.

Glasbena Matica zavzema po svojih nalogah in pomenu v našem kulturnem življenju med našimi kulturnimi organizacijami nedvomno eno prvih mest. Svoji občni zbor je pa tudi živo dokazal, da se GM ne ponaša samo s svojo bogato tradicijo ter delom v preteklosti, temveč tudi z mladostno življenjsko silo ter delavnostjo, ki jo je pokazala zlasti v preteklem poslovnem letu.

DELOKROG GM SE NEPRESTANO ŠIRI

Predsednik dr. V. Ravnihar je v svojem govoru ocenil delo GM lani in njen pomem za našo kulturo glede na čas in razmere. GM je bila ustanovljena l. 1872 in istega leta je izšla še prva njena edicija. Šola GM je bila ustanovljena l. 1882, pevski zbor 1891, Orkestralno društvo 1919. Tako se je ta kulturna organizacija postopno razvijala ter neprestano napredovala, ne skokoma, temveč kakor vsak zdrav organizem v svoji rasti. Ustanovljena je bila še knjigarna, konservatorij je prešel v državne roke in l. 1934 je bil ustanovljen Institut za raziskovanje glasbene folklorne. GM stopa v svoje 65. leto, ko je prirejen propagandni teden »Učite se glasbe«.

Delokrog GM se širi od leta do leta, odgovornosti polnih nalog je čedalje več. Treba je nadaljevati delo, ki so jim ga zastopili prednamci in sedanjci delavci GM so tudi dolžni zapustiti čim več znanjem. Če se pa ustanavljajo sorodna društva, ki hočejo prevesti nekatere naloge, ki jih je GM opravljala že dolgo desetletja, ne vidi v tem konkurenco. Nedavno se je ustanovilo društvo za podpiranje glasbenega naraščanja, Glasbena akademija (dr. V. Ravnihar je njena častni predsednik). Njen namen je predvsem nuditi glasbenemu naraščanju možnost brezplačnega pouka in omogočiti mu tudi študij v inozemstvu, razen tega se pa zavzemati, da dobi naš konservatorij tudi priznanje kot glasbena akademija. GM podpira glasbeni naraščanje že dolgo in je izdala nad 120.000 Din podpor. GM si je prizadevala, da je konservatorij prešel v državne roke, toda nima ustanovne listine. Zamudili niso nobene prilike, ko se je bilo treba zavzeti, da priznajo konservatoriju značaj glasbene visoke šole. Zakon o umetnostih solah, ki bi uredil to vprašanje, je že dolgo pripravljen, toda je obšel v nekem resorju. Zdej se pripravlja ustanovitve konservatorija v Beogradu, ki bi mu baje radi priznali značaj akademije in GM se je odločno zavzela, skupno z zagrebško glasbeno akademijo, da bi bil hkrati priznan značaj akademije našemu konservatoriju in zagrebškemu glasbenemu zavodu. Pozneje so zvedeli, da tudi beograjski konservatorij ne bo imel ustanovne listine in bo prejel le vzdrževalno od države kakor ljubljanski. Pač pa se pripravljajo po amandmanu posebna uredba o glasbenih solah in GM bo skrbela, da bo naš konservatorij po nji primerno zaščiten. Samo po sebi se razume, da velike naloge GM s tem, če doseže, da postane konservatorij akademija, se ne bodo končale, brez pomoči GM konservatorij ne bo mogel opravljati svojih nalog zadovoljivo in GM bo morala vtiči duha v ta organizem, da bo lahko deloval ter napredoval kakor je doslej. Prav tako bo morala posvečati vso skrb razvoju ter udejstvovanju Orkestralnega društva in Pevskega zbora.

POZRTVOVALNOST JE GIBALO GM

Predsednik se je dotaknil tudi vprašanja naše glasbene kritike ter naglasil, da del kritike GM v preteklem letu ni bil naklonjen ter da je bil celo animozen. GM naravnost zahteva, da je kritika proti nji strožja kakor proti drugim glasbenim organizacijam, nikakor pa ni umestno, če je kritika proti drugim pevskim zborom skrajno popustljiva proti GM pa krivična. Predsednik je dokazoval, da Ljubljana v pogledu glasbenih prirediteljev ne zaostaja za kulturnim zapadom ter da njeni koncerti niso manj sodobni. Prav tako se je dotaknil vprašanja poklicnega pevskega zbora v Ljubljani glede na članek v neki reviji. Zavrnil je očitke, da bi naša vokalna glasba zadnja leta nazadovala in naglašal, da je poizkušal, čista ljubezen do pesni, glavno gibalno matičnega pevskega delovanja ter da bi poklicni pevci storili le svojo propleto dolžnost. Pri nas je pa poklicni pevski zbor tudi nemogoč, saj Ljubljana ni milijonsko mesto. GM si je morala šele vzgojiti ter pridobiti koncertno občinstvo, ki pa ga seveda ni toliko, da bi Ljubljana lahko vzdrževala poklicni

pevski zbor. GM mora ostati tvorba, kakršna je nastala in njeni delavci morajo nadaljevati svojo ravno pot po dosedanjih načelih. V GM ni krize, pa tudi nikdar ne bodo dopustili, da bi jih kdaj presenetila kakršnakoli kriza.

V GM NI KRIZE

Dokaj res ni krize, so nam najlepše dokazala poročila funkcionarjev. Splošno tajništvo poročilo je podal tajnik ravatelj M. Gruđen. Odbor je imel lani 21 rednih sej. Vložni zapisnik izkazuje 1175 številki brez okrožnic in dopisov koncertne poslovalnice. Odbor je imel mnogo dela zaradi predzadav filharmonične dvorane. Odbor je dal številne pobude za marsikatero delo v našem koncertnem življenju, nudil je gostoljubno streho Hubadovi župi, Učiteljskemu pevskemu zboru, Ljubljanski Filharmoniji, podpiral je bolne skladatelje in gojence, ki študirajo v tujini itd. Udeleževali so se številnih prirediteljev predvsem so močno povzdignili svojo udeležbo v Jemkovo proslavo v Cerkljah ob priliki odkritja spomenika. V skupnem odboru s Ceciljanskim društvom so sklenili, da postavijo ob stoletnici Foersterjevega rojstva spomenik v parku pred matičnim poslopjem. Hermo so naročili pri akad. kiparju Dolinarju. Nameravani festival so morali preložiti, odnosno, porazdeliti spored na vse leto. Ker se delokrog GM stalno širi, so reorganizirali delo po posameznih oddelkih s posebnim pravilnikom.

Poročilo o šoli GM je podal ravatelj J. Betetto. Ob koncu šolskega leta lani je bilo na šoli 427 gojencev, poučevalo je 16 pogodbenih učnih moči in ena državna učiteljica. Na šoli GM so pa poučevali tudi profesorji drž. konservatorija, kakor so tudi učne moči šole sodelovale na konservatoriju. Drž. konservatorij se je delil ob koncu šol. leta na štiri oddelke, in sicer na nižjo, srednjo in visoko šolo drž. konservatorija ter pedagoški oddelke. Redovnih je bilo 191 gojencev. Doseženi učni uspehi so lepi.

VSI ODDDELKI SO BILI DELAVNI

Najočistnejše se kaže, kako je bila GM lani delavna iz poročila pevskega zbora GM. Poročal je predsednik Pečenko. Zbor ima za seboj že 45 let neprekinjenega dela. Vodi ga že 8 let z velikim uspehom ravatelj opere Mirko Polić. Članov je 100, naraščajo iz zadnjih dveh let pa 20 ter ima zbor nad 100 aktivnih pevcev in pevko. V tej dobi je opravil naslednje koncertno delo. Priredil je dva redna koncerta (enega z repertoar), in sicer koncert sodobne glasbe in kot prvi koncert v prenovljeni filharmonični dvorani.

Lizstov oratorij Kristus. Razen tega so nastopili še na štirih koncertih. Za radio prenos so peli dvakrat in razen tega so se udeleževali še številnih spominskih in družabnih prirediteljev. Zdej pripravljajo Mozartov »Requiem«. Pripravili bodo tudi program a capella in vokalna orkestralna skladbe slovenskih skladateljev iz novejših dobo, ob koncu leta jih pa čaka proslava stoletnice Foersterjevega rojstva.

Zelo delavno je bilo tudi Orkestralno društvo. Poročilo o njegovem delovanju je podal predsednik dr. Karlin. Orkestralno društvo deluje že 17 let. Iz njegovih vrst je izšla že cela vrsta naših najboljših koncertantov. Orkester je složno sodeloval pri številnih nastopih s pevskim zborom. Z orkestrom drž. konservatorija nastopa skupno. Orkester vodi dirigent prof. L. Škerjanec. Lani je imel 71 rednih vaj in 12 nastopov. Redno sodeluje 38 članov.

Arhivsko poročilo je podal Žepić. Arhiv GM je največji glasbeni arhiv v Sloveniji. Nastal je iz raznih arhivov, daril in naklonil. Lani je izposodil 374 muzikalij in glasbenih predmetov.

Poročilo koncertne poslovalnice, knjigarne GM in folklorne instituta je prečital tajnik ravatelj Gruđen. Koncertna poslovalnica je priredila 58 prirediteljev ter 38 koncertov. Prebitek znaša 49.804. — Din. Knjigarna GM deluje že 15 let ter je založena z muzikalijami številnih inozemskih založ. Zadnje čase sa ji je pridružil tudi antikvarijat. Poročilo o delovanju folklorne instituta je napisal dirigent France Marolt. Delo tega instituta je tako obširno, da bi zahtevalo posebno poročilo in ob priliki se povrnemo nanj.

Blagajniško poročilo, ki ga je podal blagajnik dr. Fr. Černe, izkazuje 18.980 Din dohodkov. Premoženje GM znaša 167.685 Din. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno z velikim odobravanjem. Volitev ni bilo, ker so vsako drugo leto.

Ljutomerski lovci so zborovali

Ljutomer, 15. marca

V hotelu »Seren« v Ljutomeru se je vršil v nedeljo 7. t. m. občni zbor našega Lovskega društva. Udeležba je bila lepa. Zbor je vodil marljiv predsednik društva dr. Marko Stanjko iz Ljutomera, ki je prisrčno pozdravil lovce iz vseh krajev srezu in sporočil pozdrav predsednika Zveze dr. Krečija; posebej je pozdravil zastopnika Zveze prof. Adolfa Šaupca iz Maribora. Predsednikovo poročilo se je nanašalo na delo v preteklem letu v srezu in splošno na lov sploh na lovski zakon, varovanje proti nezgodam čuvajске izpite, na zaščito zajca, lovske tatvine, lovce, ki ne vedo ravnati z orožjem, nasvete o dobrem lovu in lovih, vzgojo divjadi na sodelovanje našega društva pri spremembi pravil itd. Spomnil se je tudi dveh umrlih članov Zveze in Kodra in zborovalci so počastili njun spomin. Svoje poročilo je zaključil z lovskim pozdravom Nj. Vel. kralju Petru II.

Zagonetni Ivan Mrak

Kaj pravi o sebi in o svoji novi biografski drami »Heinrich Kleist«, ki jo bo drevi recitiral režiser Skrbinek

Ljubljana, 16. marca.

V spominu nam je še njegova prva drama, ki jo je spisal kot 17 letnik. Imela je fantastičen naslov »Običnica«, ki se rojeva, prived v treh vozlih. Vprizoril jo je s svojimi prijatelji in prijateljicami v Mestnem domu, kjer bo drevi recitiral režiser Milan Skrbinek Mrakovo najnovejšo dramo o Heinrichu Kleistu. Običnost je pri vprizoritvi Običnice napolnilo dvorano do zadnjega kotička in se razdelilo v prijateljski in sovražni tabor. Zmagal je sovražni tabor, s katerim je potegnila tudi kritika, ki ni ugotovila, da je Mrak genijalen toda še mlad in začetnik, temveč mu je očetovalo nasvetovalec, naj se poprime katerega rokodelstva, recimo očetovala obrt, izdelovanja dobrih kranjskih klobas.

Karla Bulovecova: Ivan Mrak

Od tega dogodka je minilo že mnogo let. Mrak ni izgubil vere vase. Mnogo je potoval. Bil je v Parizu, v Nemčiji, v Pragi. Pisal je kar naprej. Izljal je nekatere svoje drame v samozaložbi, v rokopisu ima pa dve, eno o Lincolnu, drugo o Karadjordju. Doslej ni mogel še nobene spraviti na oder. V Ljubljani je znan kot stodoletni bohem, ki strada in se trdovratno bori z življenjem. Ima dobre prijatelje in zaklete sovražnike, pa se ne zmeni za prve ne za druge. Govoril sem z ljudmi, ki so imeli priliko spoznati Mraka in ki niso na glasu, da so idijoti. Rekli so mi da »kljub vsemu nekaj je v tem zagonetnem človeku. Res, zagoneten je Ivan Mrak, že zaradi tega, ker tako čudno gleda in hodi ker dela dan za dnem, leto za letom, čita, piše, vse brez vidnega zunanega uspeha, pa kljub temu vztraja. Običajno ljudje v takih okoliščinah omahnejo. Kako silna mora biti njegova vera!

Zakaj si se odločil pisati dramo o Kleistu — sem ga vprašal.

— Odločilno je bilo, da sem kot 19 letnik v Monakovem globoko doživel Kleistovo edinstveno življenjsko usodo. Leto dni kasneje sem skušal oblikovati v dramo to doživetje, pa naučil nisem bil kos. Vsa leta potlej sem se pečal z usodo svojega ljubljana, lani so me pa neki življenjski dogodki pritisli, da sem delo dovršil. Prepričan sem, da je Kleistova življenjska pot uprva za dramatično ena najhvaležnej-

Poročilo predsednika je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Sledilo je poročilo tajnika g. Cirila Rajha, ki omenja potrebo organiziranja lovskih čuvajev, ki so duše naših lovisč, predavanj in nekaj predlogov, ki so se obravnavali pri slučajnostih. Blagajniško poročilo je podal g. Šeršen France. V blagajni je 6.400 Din. Sledilo je poročilo gospodarja. Vsa poročila so bila z odobravanjem sprejeta in odboru je bila izročena razrešnica. Pri volitvah so bili izvoljeni soglasno isti trije odborniki, ki so bili izločeni kar dokazuje veliko soglasnost v lovskih vrstah. Za delegate so bili izvoljeni za Ljubljano g. Partnik in Rajh, za Beograd pa g. dr. Stanjko in Samec. Nato so bili soglasno sprejeti nekateri členi pravil, o katerih je poročal g. dr. Porekar. Pri slučajnostih so bili sprejeti naslednji predlogi: Čezmeren odstrel veruje naj se omeji. Vrane naj zastrepajo vsi zakupniki lvišč. Slednje je še podal delegat profesor Šaup nekaj pojasnil o Putnikovem lovskega tujekem prometu, o lovcih in čuvajih, o lovskih tetajih, o pozakupniških pokončevanju vran ter čestital društvu k uspešnem delu, nakar je predsedujoči z zahvalo za sodelovanje zaključil občni zbor.

spet poglaj, je planil v avtobus tudi Viljem. Sedel je tik za Zoro, nenadoma pa, po razburljivih besedah, potegnil nož, s katerim je zamahnil proti ženi glavi. Pri zajeblu ji je globoke rane na vratu in bi jo poskodoval še huje, da ga ni zadržal prevodnik.

Avtobus je moral spet postati, nakar so Jerino odvedli orožniki, ranjeno Zoro pa so prepeljali v ljubljansko bolnico. Jerin je šel z nožem nad ženo, ker ga je ta zapustila in ni hotela več živeti z njim v skupnem gospodinjstvu.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri.
Repertoar
Začetek ob 20. uri.

Torek 16. marca: zaprt.
Sreda 17. marca: Dr. Izven. Gostovanje g. Mihajla Markovića, člana zagrebškega Narodnega gledališča.
Četrtek 18. marca: Dež in Vihar. Red četrtek.
Petek 19. marca: Dr. Izven.

Premiera I. Brnčičeve igre: »Med štirimi stenami«, ki se bo vršila prihodnji teden, obeta postati nenavadno zanimiv dogodek v drami. S to dramo debutira g. Brnčič, ki je znan po svojih prispevkih v najrazličnejših slovenskih revijah kot dramatik. Mladi pisatelj je skušal orisati v svojem delu ki bi ga lahko nazvali dramo dejstev, ljubljanski meščanski mlaj in sicer predvsem v njegovi socialni tipičnosti. Delo pripravlja režiser ing. B. Stupica.

OPEKA

Začetek ob 20. uri.
Torek 16. marca: Pod to goro zeleno... Izven. Globoko znanane cene od 24 Din navzdol.
Sreda 17. marca: Pikova dama. Red Sreda.
Četrtek 18. marca: Plesni večer ge Zulte Buczynske. Cene od 30 Din navzdol.
Petek 19. marca: Ob 15. uri: Lucia di Lam mermoor. Izven. Gostovanje tenorista g. Josipa Rijavca. Cene od 30 Din navzdol. Ob 20. uri: Sv. Anton vseh zaljubljenih patrn. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

Popoldanska predstava z gostom tenoristom g. Josipom Rijavcem. Da bi imeli tudi podzelski občevalci naše opere priliko slišati našega slavnega in priljubljenega Rijavca se bo vršila v petek na dan svetega Jožefa ob 15. uri popoldne pri znanih cenah predstava Donizettijev, opere »Lucia di Lammermoor« z g. Rijavcem v glavni tenorski partiji in gđ. Zupčevico v naslovni kolarturni partiji.

SOKOL

— Župni zbor društvenih in četnih prostetarjev. Po skupu zadnjih okrožnih prostetnih konferenc bo v petek 19. t. m. ob 9. v mali dvorani Sokolskega doma na Taboru seja zbora društvenih in četnih prostetarjev z naslednjim dnevnim redom: 1. otvoritev in pozdrav. 2. Poročilo predsednika ZPO. 3. poročilo poedinih odsekov ZPO. 4. poročilo in razprava o izvedbi Petrove sokolske petletke. 5. delovni načrt za leto 1937. 6. predlogi okrožij in edinic. 7. slučajnosti. Prosimo vse brate prostetarje, da se zbora zanesljivo udeležijo, ker se bodo na njej obravnavale važne zadeve za nadaljine uspešno in pravilno sokolsko prostetno delovanje. Predsednik ZPO.

Radioprogram

Torek, 16. marca.
— 13.15: Radijski orkester. — 14: Vreme, borza. — 18.00: Pester spored (radijski orkester). — 18.40: Narodna kultura in živostvo (g. prof. E. Boje). — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Mesecni kulturni pregled (iz Beograda). — 19.50: Zabavni kotiček. — 20: III. ura slovenske orgejske glasbe. Sodelujeta: prof. Pavel Rančigaj (orgle) in gđna Stelka Korenčičova (samospoj). Ki-movce: 2 preludija. Dolinar: Tri romance za orgle. — 21.15: Pevski zbor akademikov »Slovenski fantje«. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Lahka glasba (radijski orkester).

Sreda, 17. marca.
12: Spomini na Johana Straussa (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 14: Vreme, borza. — 18: Mladinska ura: Spoznajmo glasbilo: rog, trobenta (g. dr. A. Dolinar). 18.20: Terarij II (g. Miroslav Zor). — 18.40: Gorenjska Sava (g. dr. Valter Bohinec). — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Preteklost duhovniške republike (dr. Josip Nač, prof.) iz Zagreba. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmari). V II. odmoru: Cas, vreme, poročila, spored. — Konec ob 23. uri.

Usodno srečanje

Ljubljana, 16. marca.
v kamniškem avtobusu so bili potniki včeraj popoldne priče razburljivega nastopa med dvema zakoncem, v Kamniku sta vstopila v avtobus 26letni bajtarjev sin Viljem Jerin z Rodice ter njegova 23-letna žena Zora, ki je po poklicu kuharica in živi že nekaj časa ločeno od njega v Črnomlju. Včeraj sta se slučajno srečala v Kamniku, nakar sta skupaj nadaljevala pot v Ljubljano. Vse pot od Kamnika do Domžal sta se v avtobusu živahno razgovarjala, v Domžalah sta pa izstopila. Preden je avtobus nadaljeval vožnjo, je Zora skočila nazaj v voz in šele, ko je šofer

s katero je spremljala njegove napade. Morda jo je pa napotila tja zadušena strast. Kdo ve? Morda pa prepovedana ljubezen?

Pri teh besedah je Armand vstal, stopil k baronu in dejal gozeč:

— Ne morem pozabiti, da je Lucie Andrimontova moja sorodnica, da je bila še nedavno pod mojo zaščito in da ne dovolim, da bi kdo tako govoril vpricho mene o nji.

— Toda oprostite, dragi moj, — je vzklilnil Cravant. — Izredne okoliščnosti so me pripravile do tega in pravico imam do prizanesljivosti. Bil sem namreč udeležen pri nagibu njenega odhoda, in zato je moja radovednost razumljiva.

— Zakaj se torej ne napotiti na škotsko, da bi ti sama pojasnila, kar hočeš vedeti?

— To bi bila morda edina možnost pridobiti si njeno srce, odkrito in pošteno.

— Odkrito in pošteno! — je vzklilnil grof jezno.

— Da, — je odgovoril Cravant in vstal kakor da hoče svoje besede s tem naglasiti.

Tako sta si stala iz oči v oči, zmožna tisti hip vsega. Mina je videla, kako prebledelata od jeze in zato je posegla vmes:

— Oba se spozabljata, — je dejala hladno. — Odkadaj se pa dva moza kakor sta vidva, prepričata vpricho dale? Vi, dragi Paul, ste bili vajeni večjega spoštovanja do mene, vas, Armand, sem pa poznala kot moza, ki se je znal obvladati.

Baron se je priklonil in dejal z mirnejšim glasom:

— Prav pravite, grofica, in prosim vas oproščenja, toda zadeva, o kateri govorimo, mi je zelo pri srcu in ne morem govoriti o nji tako hladno. — No, dobro, pa ne govorimo več o nji, — je dejala Mina navidez veselo. — Pojdimo na teraso, pogled na rože vas bo pomiril.

Odšla sta, Armand je pa mračno zrl za njima. Nobene pomirljive besede ni mogel najti za svojega bratrance. Tisti hip ga je sovražil z vso silo svoje znova obujene ljubosumnosti.

Mina in Paul sta hotela govoriti med štirimi očmi. Prvi je spregovoril baron.

— Dejali ste, draga moja, da ne bova več govorila o Lucii. Mislim pa, da ste me odvedli na teraso samo zato, da bi mogla nemoteno govoriti o nji.

Očividno.

— Menda se niste pozabili na svojo obljubo. Zato vas peč smem vprašati, ali ste me hoteli samo prepričati, da ste o vsem dobro poučeni.

— Kaj pa pričakujete od tega?

— Rad bi vedel, da nisem bil samo igrača in da sem še danes nekdo od vsega srca ne smeje posrečeni šali, ki sem postal njena žrtve.

— Kaj pa mislite s tem?

— Mislim, da je dražestna Lucie kratkomočno zlorabila vašo gostoljubnost in da ste ji pokazali vrata, ko ste to spoznali.

— Motite se! — je vzklilnila grofica. — Rada imam Lucio in prepričana sem, da je pošteno dekle.

Georges Ohnet:

ZADNJA LJUBEZEN

Roman

— Kaj še? Zdrav sem, — je odgovoril grof. Baron je navezal pogovor tam, kjer ga je bil prekinil pred Armandovim prihodom.

— Jaz sem imel smolo, ti si pa menda zaradi tega trpel... Pri teh besedah je Armand dvignil glavo in senca mu je legla na čelo. Paul se je delal kakor da tega sploh opazi in ni nadaljeval je:

— Kako to, da ne vidim tu svojega dražestnega krvnika? Misliš sem, da pride gospodična Andrimontova zopet k vam, čim se znebi moje navzočnosti. In samo zato sem vajti tudi zapustil v Deauville, da bi čim bolj skrajšal čas njenega izgnanstva. Zdej pa vidim, da se menda sploh ni vrnila.

Armand in Mina sta ostala ledeno hladna. Baron se pa zato ni zmenil in nadaljeval je:

— Zdi se mi nekoliko muhasta v svojih skominah. Tu je bila sprejeta zelo topla in njen odhod diši nekam po nevhvaležnosti, če ni tu morda kaj drugega, kar jo je napotilo od vas.

Obmolnil je v napetem pričakovanju, kaj se bo zgodilo, kakor da pričakuje potrdila svojega prepričanja o Lucii. In njegovo vprašanje je bilo zastavljeno tako, da je bilo izključeno pustiti ga

brez odgovora, ne da bi pri tem trpelo dekle. Mina je to razumela in čeprav je hotela priti stvari do dna je vendar smatrala za potrebno pojasniti baronu položaj.

— Toda, dragi moj Paul, kaj je vas pa privedlo na misel, da je nastal med nami in Lucio razdor? Ona je samo odpotovala od nas za nekaj časa. Kaj je na tem posebnega? Mar je odvisna od nas? Vrnila se bo, o tem ste lahko prepričani in zopet jo boste videli... Rana vašega samoljublja bo zaceljena in zopet se boste lahko prištevati med njene prijatelje.

— Zelo rad, če mi bo dana prilika. Toda to je malo verjetno, ker je oni dan dama povedala nekemu, da se ne misli več vrniti v Francijo.

— Kaj, ne misli se več vrniti v Francijo? — je vprašal Armand z izpremenjenim glasom. — To vendar ne odgovarja vašim vestem, grofica.

Mina je imela na sumu Cravanta, da bi rad spravil iz nje resnico z zvijačo in hoteč prepričati se o tem, ga je vprašala:

— Kje je srečal Lucio vaš prijatelj, ki je vam to povedal?

— Na škotskem blizu jezera Lochness, kjer se mudi pri pastoru Griffithu, očetu njene družabnice. Sami vidite, da sem točno obveščen. Mar je to za vas novost?

— Ne, grofica, meni je prav dobro znano vse, kar se tiče Lucie.

— No, potem pa morate tudi vedeti, zakaj je izginila in zakaj dela pokoro v tej puščavi, — je nadaljeval Cravant ogorčen nad hladnokrvnostjo,